



döneminin haritaları) mevcut. İncelerken görüyoruz ki Türkiye'nin tarihteki haritalarının üzerinde "Osmanlı" yazmıyor. Çok büyük çoğunluğunda "Türkler" ifadesi geçiyor. Batı için bu gizemli coğrafyanın adı "Türkkiye", halkları ise Türkler! Türklerin hakimiyetindeki topraklar olarak bırakılmış. 18. ve 19. yüzyıl Alman haritalarında ve bazı Fransız haritalarında ender olarak Osmanlı ifadesini görürüz. Onun dışında görmek çok zor.

Rusya coğrafyası bizim tarihimiz için çok önemli. Osmanlı 1677-1917 yılları arasında 240 yıl Ruslarla savaşmış. Bunun 50 yıldan fazlası Balkan ve Kafkas cephelelerinde savaşarak geçmiştir. Büyük bir birikimin savaşlarla yok edildiğini görüyoruz. İki taraf da büyük insan zayıfları vermişler. Osmanlı, borç batağında kapıtulasyonlarla mücadele ederken Rusya da aynı sefaleti yaşamış. Çoğunda Ruslar savaşı kazansa da toprak kazanımları sınırlı olmuş. Kırabın bu bölümünün adı Lev Tolstoy'a gönderme yaparak "Savaş ve Barış" koyduk. Rusların gözünden Anadolu ve Osmanlı coğrafyasını gösteren haritalara, öyküleriyle birlikte yer verdim.

-İdeolojik birer belge niteliğinde olduklarını söyleyebiliriz o halde.

-Tabii. Rus haritalarında İstanbul'un daha doğrusu Konstantinopolis'in adı "Çarigrad". Yani "çarılara layık şehir" (Çarlar Şehri). Aynı şekilde Türkler Ruslarla savaşırken Hollandalıların, İngilizlerin ve Fransızların haritalarında da görüyorsunuz ki Asya Minör ve Kırım'ın üzerinde Rus coğrafyası aynı haritanın içerisinde çizilmeye başlanıyor. Türkler ve Ruslar birlikte aynı haritada gösteriliyor. Tarihi, harita üzerinden okumuş oluyorsunuz. Egemen devletlerin paylaşım savaşları dönemindeki haritalar da çok önemli. Orada da İngiliz, Alman ve Fransız haritalarında Ortadoğu'nun nerdeyse şehir şehir çizilmeye başlandığını görüyoruz. Kürdistan ayrı bir coğrafya olarak yine çizilmeye başlanmış. Musul, Kerkük neredeyse mahallelerine kadar haritalaşmış. İngilizler buraların petrolüne sahip olmaya 1900'lerin başında karar vermişler. Almanlar buraları İngilizlere kapturmamak ve Hindistan bağlantısını kurmak için demiryolları döşemeye başlıyorlar. Fransızlar da aman biz de boşta kalmayalım diyerek Suriye'de hegemonya kuruyorlar. Bunları kitabımızdaki haritalara bakarak okuyabiliyorsunuz.

Bu kitapta Türklerin yaptığı harita yok denecek kadar az. Ali Macar Reis'in bir haritası var. Bir de Katip Çelebi. Ama o haritalar özgün değil.

Ben o haritaları Türkler tarafından yapılmış harita olarak kabul etmiyorum. Yapıldıkları yıla göre çok geri haritalar. Çünkü aynı haritaların Batı'da üretilmişleri var. Belli ki -doğal olarak- Katip Çelebi Osmanlı seferlerinde eline geçen bir kitaptan haritayı kendi kitabına kopyalayarak koyuyor. Görüldüğü yerleri anlatılabilemesi için ona ihtiyacı var ama benim görüşüme göre bu bir haritalık faaliyeti değil. Haritalık faaliyeti olarak görülebilecek tek çalışmayı Piri Reis gerçekleştirmiş. Kitabı Bahriyesi çok önemli bir kartografi çalışması. Kolomb'dan yola çıkarak yaptığı dünya haritası da çok önemli. Osmanlı daha sonra onun da kellesini almış. Yıldızları gözlemleyen rasathaneler de "bu işlere şeytanları karıştıyorlar" denip Osmanlı ordusu tarafından yıkılmış.

-Piri Reis üzerine hazırladığınız ve yine o zamana kadar yapılmamış bir çalışmanız mevcut. Aynı şekilde boş bırakılmış bir alan da Piri Reis idi. Peki haritalık gibi tarihsel olarak önem arz eden bir konuda bu zamana değin çalışma yapılmaması olmasını siz nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi nedenlerle açıklıyorsunuz?

-Tamamen duyarızlık ve üniversite-lerin bu konudaki affedilemez ihmali-